

Відгук
офіційного опонента – доктора педагогічних наук, професора
Коломієць Алли Миколаївни –
про дисертацію Коваленко Валентини Володимирівни «Використання
web-орієнтованих і мультимедійних технологій у формуванні соціальної
компетентності молодших школярів», подану на здобуття наукового
ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю
13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті

У сучасному суспільстві знань відбуваються радикальні зміни освітньої парадигми, яка обумовлює соціальну відповідальність особистості, зокрема, раціональне розв'язання проблем, прийняття рішення, критичну обробку інформації. Водночас у суспільстві акцентуються питання щодо вироблення незалежної точки зору стосовно дилем людського буття та вирішення актуальних проблем сучасної цивілізації, що, безумовно, позначається на відчутті власної значущості, цінності особистої участі в справах суспільства, усвідомленні вагомості власної діяльності та її цілей у більш широкому контексті (для суспільства), відчутті нерозривного зв'язку власних принципів та вчинків.

В освітньому процесі важливої ролі набуває спрямованість на формування в учнів соціально-орієнтованого ставлення до дійсності, стимулювання до дій у відповідності з власним світоглядом, розвиток здатності співчувати, діяти на загальне благо, переслідувати загальну мету тощо, що ґрунтується на теорії виховання соціальної відповідальності.

Соціальна відповідальність базується на соціальній компетентності, формування якої потребує спеціальної підготовки і учнів, і вчителів до застосування сучасних технологій навчання та виховання, зокрема, інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що нині стали дієвим інструментарієм для чіткого висловлювання власних думок, організації конструктивного діалогу та згурпування зусиль з метою творчого розв'язання різного роду проблем.

Тому в сучасних умовах реформування освіти перепідготовка педагогічних кадрів має бути спрямована на опанування новими технологіями навчання, виховання та розвитку особистості відповідно до запитів

суспільства, що й визначає актуальність і соціальну значущість дослідження В. В. Коваленко.

Автор справедливо зазначає, що особливого значення набуває формування соціальної компетентності молодших школярів, оскільки сформованість соціальних умінь значною мірою визначає успішність у майбутній життєдіяльності.

У дисертації здійснено спробу вирішення проблеми теоретичного обґрунтування та розроблення науково-методичного супроводу використання web-орієнтованих і мультимедійних технологій для формування соціальної компетентності молодших школярів та підвищення компетентності педагогічних працівників у цьому напрямі.

Дисертанткою гарно виписаний науково-методологічний апарат дослідження, матеріал викладено в чіткій логічній послідовності. У вступі чітко представлено суть проблеми, вдало визначено об'єкт і предмет дослідження. Зрозумілими й конкретними є мета й поставлені для її досягнення завдання. Мета дослідження визначена з передбаченням кінцевого результату, а завдання дослідження дають повну картину про спрямованість наукового пошуку на конкретні проміжні результати й послідовність їх одержання.

Здійснено досить повний і чіткий дефінітивний аналіз основних понять дослідження та їх трактування у філософській, соціологічній, психологічній і педагогічній літературі. Особливе місце відведено визначенню сутності поняття «соціальна компетентність молодшого школяра», яку автор вдало визначає як «здатність особистості, що виявляється у відкритості до суспільства, навичках соціальної поведінки, готовності до сприймання соціально спрямованих інформаційних повідомлень, відповідальності перед іншими за свої вчинки та вміння вибудовувати свою поведінку в середовищі поєднаної реальності відповідно до соціальних норм і суспільних цінностей».

Підтримуємо думку автора, що системне запровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітню галузь суттєво розширює можливості педагогічних працівників, оптимізує управлінські процеси, таким чином

сприяє формуванню в учнів важливих для сучасного інформаційного суспільства компетентностей.

У дисертації чітко виписана методологія та програма дослідження, яка містить завдання, етапи, методику проведення та засоби діагностування.

Дисертанткою досить детально проаналізовані проблеми формування соціальної компетентності молодших школярів у педагогічній теорії і практиці; здійснено аналіз основних понять дослідження; визначено структуру та особливості формування соціальної компетентності молодших школярів у сучасному інформаційному суспільстві; проаналізовано закордонний і вітчизняний досвід підготовки педагогічних працівників до використання ІКТ у початковій школі.

Особливого схвалення заслуговує здійснений дисертанткою детальний аналіз і узагальнення авторефератів дисертаційних робіт щодо різних шляхів формування особистісних якостей молодших школярів, а також щодо напрямів підготовки педагогічних працівників для роботи в початковій школі. Дослідниця справедливо зауважує, що проблема підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо використання web-орієнтованих і мультимедійних технологій в освітньому процесі початкової школи є актуальною вимогою, що постає перед системою післядипломної освіти та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

У дисертації описано загальну методику дослідження проблеми; розглянуто web-ресурси і мультимедійні технології для роботи з молодшими школярами; визначено web-орієнтовані і мультимедійні технології, за допомогою яких доцільно здійснювати формування соціальної компетентності молодших школярів; описано модель розвитку компетентності педагогічних працівників з використання web-орієнтованих і мультимедійних технологій у формуванні соціальної компетентності молодших школярів; обґрунтовано модель використання web-орієнтованих і мультимедійних технологій у процесі формування соціальної компетентності молодших школярів.

Заслуговує схвалення опис основних компонентів методики використання web-орієнтованих і мультимедійних технологій у формуванні соціальної

компетентності молодших школярів та авторські рекомендації для педагогічних працівників і батьків учнів, що спрямовані на надання допомоги в питаннях формування соціальної компетентності молодших школярів у сучасному інформаційному суспільстві. Ці рекомендації були опубліковані у авторському посібнику «Формування соціальної компетентності молодших школярів засобами інформаційно-комунікаційних технологій».

Автором дослідження досить детально описано організацію та перебіг педагогічного експерименту; здійснено узагальнення та інтерпретацію отриманих результатів, які переконливо доводять, що запропоновані та розроблені тренінгові заняття, майстер-клас і матеріали авторського сайту є ефективними й доцільними для розвитку компетентності педагогічних працівників щодо використання web-орієнтованих і мультимедійних технологій у формуванні соціальної компетентності молодших школярів.

Використання web-орієнтованих і мультимедійних технологій у формуванні соціальної компетентності молодших школярів, що відбувалось за авторською методикою, також виявилось ефективним, що підтверджено методами математичної статистики.

Отже, результати експерименту уміло й ґрунтовно проаналізовано на відповідному науковому рівні із застосуванням математичних і статистичних методів, систематизація та узагальнення одержаних даних відображають належну дослідницьку кваліфікацію дисертантки.

Наведені в дисертації факти та аргументи дозволяють зробити загальний висновок, що запропонована автором поетапна методика використання web-орієнтованих і мультимедійних технологій, яка містить мету, зміст, форми організації, методи й засоби впровадження, виявилась ефективною, а тому може бути рекомендована в освітній процес і соціально-педагогічну діяльність з молодшими школярами.

Загалом практичне значення дослідження не викликає сумніву, оскільки розроблені автором методика використання web-орієнтованих і мультимедійних технологій, Web-сайт, навчально-методичні матеріали та посібник для педагогічних працівників можуть бути використані в підготовці

та підвищенні кваліфікації вчителів початкових класів, соціальних педагогів, практичних психологів.

Висновки, що сформульовані дисертанткою, чітко й повно розкривають за поставленими в роботі завданнями основні надбання та результати дослідження. Аналіз змісту дисертації та автореферату засвідчує належний науковий рівень виконаної дисертаційної роботи. Зміст дисертації з достатньою повнотою відображено в авторефераті.

Разом із тим, до проаналізованої роботи й автореферату дисертації є деякі зауваження:

1. У авторефераті дисертації не подана гіпотеза дослідження, хоч у його тексті зазначається, що «гіпотеза дослідження була підтверджена».
2. Вважаємо, що третій розділ дисертації, де представлено основні компоненти авторської методики, дещо переобтяжений аналізом і цитуванням праць інших науковців. Такі матеріали, на нашу думку, були б більш доречними у першому розділі дисертації.
3. У дисертації варто було б передбачити розроблення спецкурсу для підвищення кваліфікації педагогічних працівників для Інститутів післядипломної педагогічної освіти, а не лише семінарсько-тренінгові заняття та майстер-клас.
4. Робота була б більш конкретною, якби автором у тексті дисертації було вказано вік дітей, на яких розраховано розроблені автором навчально-методичні матеріали. Чи це 1-2 класи чи 3-4 класи?
5. Варто було у додатках подати орієнтовний план заходів для закладів загальної середньої освіти щодо впровадження web-орієнтованих і мультимедійних технологій для формування соціальної компетентності молодших школярів.
6. В оформленні сайту www.teach-help.com є деякі неточності технічного та методичного характеру.
7. Вважаємо недоцільним вводити скорочення, які не є загальноновживаними, наприклад, МШ – молодші школярі.

Незважаючи на вказані недоліки, В. В. Коваленко в цілому зуміла розробити авторський підхід щодо використання web-орієнтованих і мультимедійних технологій для формування соціальної компетентності молодших школярів. Результати дослідження підтвердили як актуальність теми дисертації, так і ефективність запропонованої моделі й методики її реалізації. Новизна й теоретична значущість дисертації без сумніву складають наукову цінність здійсненого дослідження.

В опублікованих за темою дисертації 31 праці досить повно викладені основні наукові положення, що представлені в дисертації. Широкою є географія апробації результатів дослідження у містах України (Київ, Житомир, Полтава, Черкаси, Чернігів), а також на конференціях у Болгарії та Республіці Білорусь.

Зміст дисертації, логіка й послідовність викладу та доказовість положень і висновків свідчать про завершене наукове дослідження, в якому розв'язано концептуальні науково-практичні завдання, поставлені автором.

Тому виявлені недоліки не впливають на загальний рівень здійсненого дослідження. Дисертація Коваленко Валентини «Використання Web-орієнтованих і мультимедійних технологій у формуванні соціальної компетентності молодших школярів» є самостійним, новаторським дослідженням, відповідає п.п. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами), вимогам спеціальності 13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук з цієї спеціальності.

Доктор педагогічних наук, професор,
проректор з наукової роботи
Вінницького державного педагогічного
університету імені
Михайла Коцюбинського

[Handwritten signature]

А. М. Коломісць

Засвідчую
Голова відділу кадрів
" 30 " 05 " 2013